

૨૨/૬/૮૭

૮૫૨૩

મહુ ! મહુ ! શું ! અમારૂં દેશને મારે.

દેશ દર્પણ

૨૨ ૬૬૫ના ઉદ્ધાર. ૭-૧૨-૭૩

હરે
મા પછી
મહુ વાંચો આ કાક
દેશ દર્પણ આ સુચરે
રાખો હૃદયથી ટક.

નિર્મિત ભુખો આ દેશની
ગુણીઓ જાગા થઈ પડે
આનાં બે રાખો અર્પે
નયનોથી આંસુ ઝરે.

રચી છપાવી પ્રસીદ્ધ કરનાર,
હાલે લે દેસાડભાગ પટેલ, શાન્તિપોળ-કુરમસદ.
સ્વતંત્ર સુરન વીરગણોકર્મા આવેલા "દેશી મિત્ર"
પ્રેસમાં મમતલાલ વનમોળીદાસે કાઢ્યાં.
પે ર ૭
૬૨૧
મિત્ર બે આના.
મત ૬૦૦૦
સંવત ૧૯૭૭

તી મંપીઠાઈ સંઘે પકના એ બોલ.

૬ દેશી ખનુઆ, દેશને ઉત્તેજન આપવું એ આપણું ખરું પુરુષાર્થ છે, તેમાંજ આપણું હીત સમાયેલું છે, તેમાં આપણું વન અને હોલત સઘળી તેમાંજ છે તો આ મારી અદ્ય બુદ્ધિના મલાવથી મેં જે બોલ લખી બહાર કર્યો છે તેના ગુણ ગ્રહણ કરી રહેલા દોષો નીવારણ કરી મારી અદ્ય બુદ્ધિની આશામાં વધારો કરશે. વળી કહ્યું છે કે દુનિયા સ્વાર્થી છે, તે મિત્ર વાંચકવૃંદો જરા સાંભળો. પરંપર સ્વાર્થ તો પ્રાણી માનવમાં સરખાયેલો છેજ. જંગલમાં મંગળ માનનારા પણ એક તરફના સ્વાર્થીજ છે, તો હું તો એક સંસારમાં સંપડાયેલો પામર મનુષ્ય છું, તો મને સ્વાર્થ કેમ ન હોય. પરંતુ એવો સ્વાર્થ નથી કે બીજાની ગરદન ઉપર છુરી ચલાવી મારો સ્વાર્થ સુધારી લઉં, પરંતુ મારી ટુંકી બુદ્ધિની દોરી વડે જડ જેવા જીવોને ઝરામાં દુખતા બચાવી દોરીને રસ્તે ચઢાવી સારે રસ્તે લેવા એ મારું કર્તવ્ય સમજી આ લેખ અને અમલમાં મુકું છું તે આપ સદૃઢસ્થો પ્રેમથી સ્ત્રીકારી મને હોંમત આપશો એવી આશા છે વળી વધારામાં આત્રા લેખો મફત પણ વહેંચુ પણ અસમ્ભવિત છે. કદાચ કોઈ શુદ્ધસ્થ મને બે હોંમત આપે તો પરંપર મારા દેશને મટે દુઃખી થવાને તૈયાર છું બીજું લખાણ બચંકર હશે પણ હીત સમાયેલું છે, હું એમ નથી કહેતો કે ભણેલાજ કુલંગાર છે, હાલમાં તો ભણેલા ને ગણેલા સરખાજ છે, પરંતુ સેકડે પોણાસો ટકા ભણેલા ભારે કહેવાજ પડશે, હું નથી એટલો બધો વિદ્વાન કે ભણેલાને માર્થે ભર મુકી ભારે પડું, તેન નથી, એટલો બધો ધનવાન કે ધનહીનોને ગુજારી શકું પરંતુ ધનરૂપો મગજના લાંડારમાંથી ભાગ્યા પૂટા ને પોલા બહાર કર્યા છે તેને આપના હૃદયમાં રેડી બેસી તો આપને માલુમ પડશે કે:-

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાખિટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૨૩ વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ દેશી લખણ

વિષય ૨-૧૪

હોહરો.

જન્મધરી નીજ દેશમાં જો દેશનું હીત ના કયું
 બીકાર તેના જીવનને તે જીવનથી ઉદય શું થયું
 જન્મ્યું તે મરશે સદા જાશે ખાલી હાથ
 આંજવાના જળ સમી આ શું બીડો છો ખાથ
 હીવાની બળની જ્યોતમાં (જમ) પતંગીયું અંપલાય છે
 તેમ સ્વાર્થીઓ શુરા સદા અંતે ઘણું પસ્તાય છે
 અમ્મત મુકો જો માનવી રંગે નારંગી નથી
 સારંગીના શુરમાં ઇંદ્રપુરી સામી નથી
 જુડી ખાજ જગતની જીત્યાતણું બળ બહુજ છે.
 છતી કરો વશ ખાજ તો સ્વર્ગ સામને તૈયાર છે.

રાગ હરીગીતમાં ગવાશે.

- ૧ પોયાં થોયાં બહુ પદયા પણ ધર્મને ભુલી ગયા
 ટાઇટલ તણા ખીતાબથી આંખો મીચી ઉઘી ગયા
- ૨ નથી શરમને હોતાં શીંગડાં દયા ધરે આ દેશની
 ગરીબો હોમાયા ઘણામાં જુઓ દશા આ દેશની
- ૩ સજી ઠાઠ જેન્ટલમેનનો ધમકાવો ઘણા ખાધને
 ભુખે મરે બાન્ડુ તમારા આપો ધીરજ કર જાલીને
- ૪ સળંગે દેશ દાવાનળે કુદી પડો અંગારમાં
 શાંત પમાડો જવાળને હાડી અરે સૌ સાથમાં
- ૫ ધરી જન્મ નીજ માતને બૂલી તમે બૂલા પડયા
 આજસ તજ આંસુ હું છો જુઓ અરેખર તે રડયાં
- ૬ કુદરત પ્રજા દેખાડશે કુટશે ઘડો સૌ પાપનો
 અંતે પરાજય ખામશે વાવટો પ્રરકશે આપનો

૧૬૬ ૩૦ ૩૦ ૬ ૨

- ૭ ન્યાય અદર્શ મળ્યો કહું ધન્યતણા દરબારમાં
જુઠાને જુઠીયા આરશે કહું સત્યના સજુગારમાં
- ૮ ગાંધી ગાંડા મધ પેરે નીચ દેશનું દુઃખ દેખીને
અંતરેની ઉમીદ યાં જે જુઓ પ્રભુ સૌ પેખીને
- ૯ પ્રલુપ્ત ઉગ્રચો પલકમાં હીણ્યાં કર્યપ સંહારીને
રોયો રાવણ રણમાં હી જે ઉઠી જુએ સૌ ધારીને
- ૧૦ સત્યે જયસમ જુણને અમૃત પીઓ આ હોંસથી
ડઠો વગડો દેશનો અન્ધ ઉઠો સૌ આજથી
- ૧૧ ભાષણે ભાષણે તો કરે પ્રભુ તણા પ્રતાપથી.

કાવ્ય

વાંચીને વિચારણે પ્રભાવથી
નીચ ધમે કામગીરીને મરુધમેમાં ગુંચાય છે
કામગીરી અવગ્રીમથી અંતે ખરાબી થાય છે
સમજે અંતે અન્ધતાને જાણાય થઈ સાચા ખનો
ધનસાગ પ્રભુમાં અપારે કડો જશે ત્યાં ન્યાયનો
પ્રાચીન અમૂલ્ય દેશનું ભાગ્ય તમે જુઠી ગયા
સાચા રાજ સત્યનીયા કુળો ભૂલી ગયા
આજે દાણે દાણે અવે જીવે જીવે અન્ધ તમે
ઉઠે ઉમરે જીવે પાવીને પાવીને આ સમે.

૧૬૬ ૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬
૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬
૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬ ૬૬૬

(પ્રભુ અમારા ભારતનો ઉદ્ધાર કરે!)

રાગ કલગી.

જુઓ હિંદુસ્તાન અમારું જુઓ હિંદુસ્તાન—અમારું
 દેશ તણાં દુઃખો વીર્યાં કેમ જશે થાશે સહન કેમ નાથ—
 રામ લક્ષ્મણને હરિશ્ચંદ જવા પાયા ધરીને હયાન
 બળવાખોરોના બન્ડની સામે ત્રણાં સત્યનાં સણગાર
 દુઃખી દશામાં નીરખતાં સઘળે ટપકે આંસુ ચોધાર
 માતપિતાથી પુત્રોના અઘડા ગાતા ગોરીનું આન
 વિદેશી વહાણે વહેલા જઈ ચઢતા રડતા જઈ સમસાન
 રંગને રાગમાં ચમન સુહાગમાં ગયા કરી જાનનામ
 પૂવેના પૂર્વજે સ્વપ્ને ન લાગે જથી થયા મસ્તાન
 કુટુંબ કબીલામાં કુસંમ્પ દીસે પીસે વીષનુપાન
 પૂર્વેનું ભારત કરજે પ્રભુજી માગીએ જોડી બે હાથ—

(ઇન્ધર ઉદગાર) સાખી.

સુખે રહો સૌ સાથમાં મારાં વહાલાં બાળ
 વાળ ન વાંકો થઈ શકે છે આશીશ મમ જણ
 કુસંમ્પ તણ નીજ દેશમાં ગાશે ગોવિંદ ગાન
 સાથ જરૂર થાશે તહી જશે દુઃખ તમામ
 અંતર ગાંઠ મારી ખડી જુઓ હો જામ અમારું કંઠ
 સ્વદેશ સેવા સંસ્કારણ મંત્રિ ભીડને પ્રભુચક્રો દેખ
 સત્યને સામે અણગમે મળે તો અહીં આંખ હો કાંઈ
 રાધિકાનુરાગિ કંઈક કંઈક કંઈક નિશંકર ને કંઈ

નં. ૨

મરીશું દેશને માટે.

(રંગ હૃદયનો.)

માધશું ગ્રાન ભારતનું, અમે સંતાન ભારતના,
 ચાહીશું હીત ભારતનું, અમે સંતાન ભારતના.
 સહીશું કષ્ટના ભારા, અમારા દેશને કાળે,
 પડીશું નહિ કદી પાછા, અમે સંતાન ભારતના.
 ભલે આકાશ પણ તૂટે, ચૂકીશું ધર્મ નહિ મુખે,
 મરીશું દેશને માટે, અમે સંતાન ભારતના.
 મુકાવી શીર સોંપીશું, ભલે ધડ ભોંયપર પડતું,
 નથી પરવા જરા અમને, અમે સંતાન ભારતના.
 તણશું પ્રાણ આ પ્યારો, ભણેને જીવ લે સારો,
 મૂકીશું ટેક નહિ આજે, અમે સંતાન ભારતના.
 અમારા દેશને માટે. અમેએ જન્મ લીધો છે,
 જગાડ્યો દેશ તે આજે, અમે સંતાન ભારતના.
 ચઢ્યા વંટોળીએ વીરા, ચલાવી સત્યના ડંકા,
 વીજ્ય ડંકા વગાડીશું અમે સંતાન ભારતના,
 શુદ્ધી શમશ્વર આ મનની, હવે કળજે કરીશું તે!
 થશે પોખારના પહાડો, અમે સંતાન ભારતના.
 અરે હિંદુ મુસલમાનો, તજે આ દેશ જે રાખ્યો,
 રહો સૌ સાથમાં સંઘી, અમે સંતાન ભારતના.
 ભરીને ધ્યાન તો ખેંચો, જીવો આ દેશના દુઃખો,

ભુખે રખડે ઘણા ભોળા, અમો સંતાન ભારતના.
 કમાવી કંપક કોડીને, ગુમાવી હાથની મુડી
 દશા આ દેખસો રૂડી, અમો સંતાન ભારતના
 અમીમય આંખ ખોલીને, ઉઠો વીરા તમે આજે
 લખ્યો આ લેખ તે કાળે, અમો સંતાન ભારતના
 હૃદય મુજ કાણુમાં રહેતું, નથી આ લેખ લખવાથી
 બોધ દુઃખ દેશનું ભારે, અમો સંતાન ભારતના
 રહેલી ભુલ હોય મારી, ક્ષમા કરસો તમે બાઈ
 મદે બાઈલાલ તો વાણી, અમો સંતાન ભારતના.

નં. ૩

(રાગ સીધોને સટ).

દયાળુ દેશીઓ મારા દયા દીલમાં જરા લાવો
 ગરીબોને ગુબરીને દયા દીલમાં જરી લાવો
 શ્રીમતો શોખથી શાણા કરે કામો ઘણાં રાણા
 દયાથી દાન દીપાવીને દયા દીલમાં જરા લાવો
 વિના વસે ઘણા ભાન્ડુ રખડતા રોજ ઉઠીને
 અમીની આંખ ખોલીને દયા દીલમાં જરા લાવો
 મધુરાં પાળ જે ખ્યારાં ખીચારાં દુઃખમાં રખડે
 તમે તેને નીલાવીને દયા દીલમાં જરા લાવો
 ક્રુતેલા શોખીલા શાણા મદદ આવી તમે કરસો

દોરીશું રસ્તે ઓ પ્યારા દયા દીલમાં જરા લાવો
 લામરી પેદીઓ ચાલે હુંડી નાણાં ઘણાં આવે
 તેમાંથી કંઈ ખચાવીને દયા દીલમાં જરા લાવો
 નથી તમ છંદગી ભારે પલકમાં તે પડી જશે
 હૃદય ઉજવળ ખનાવીને દયા દીલમાં જરા લાવો
 જમાનામાં જુઓ સઘળે દુઝળો તો દીઠા જાને
 ચૂકેલા ધર્મને કાળે દયા દીલમાં જરા લાવો
 ભાવેલાં ખીજ તે પ્રળશે પ્રભુને ત્યાં જરૂર મળશે
 અચાહી ઠોકરે ચઢશે દયા દીલમાં જરા લાવો
 વહેણું વહાણું અર્ધ જાડશે ઝવેરી બેખીને ભરશે
 અતે સ્વર્ગે જઈ પ્રરશે દયા દીલમાં જરા લાવો
 તીબેરીના ભલે તાળાં તડાકામાં તૂટી જશે
 દાટેલાં દેશમાં નાણાં સવાયાં તે જરૂર થાશે
 લખ્યું મુજ બન્ધુને માટે સુધારા દેશને કાળે
 વહે ભાઈલાલ ઓ પ્યારા દયા દીલમાં જરા લાવો

નં. ૪

વિદેશે વસેલા પતિની સતિના વિલાપ.

(રાગ રડવાનો),

મહ્યો આ પત્ર આ સ્વામી ૫૮૬ આ કીર્તીમાં મી
 કરકતી આખ જોઈ મારીરજે દુઃખી થઈવતું કીર્તી
 જોનરી શાહીથી શાણા લખ્યું શું કીર્તીમાં મી
 અજાગીને મૂકી ચાલ્યા રખડતી કીર્તીમાં મી
 કહ્યું માન્યું નહિ પ્યારા વિયેગીને કીર્તીમાં મી
 દુઃખે દીન કેમ જશે મારા વહે આંસુમાં કીર્તીમાં મી
 કીધો તો સંગ મેં શાણા વચન પર કીર્તીમાં મી
 વદ્યા શું સ્વર્ગે જઈ વાણી લખેલા કીર્તીમાં મી
 કીધી વીધવા મને વાલા વરસ વય ખોરમાં કીર્તીમાં મી
 જીવાની જોરમાં ચાલે પડી આ જોડમાં કીર્તીમાં મી
 ખીલી કરમાય છે વાડી સુકાતી દેહ કીર્તીમાં મી
 પ્રભુ જોશે જરા ધારી દુઃખી આ દુખતી નારી
 ખળીને ખાખ થાઉં છું છતાં કયાં આપ આવો છો
 સુતેલા સ્વપ્નમાં જાણી પિયુજ શું ખતાવો છો
 નયનથી ચાલતાં નારાં સ્વામીજી શું કીધાં ખારાં
 કરમમાં શું લખ્યાં આડાં ભયાં કયાં દુઃખનાં ગાડાં
 હીઠા આ દુઃખના ડુંગર ધીરજ કેણુ આપશે અમને
 પુણું કું કું કહું તમને ખતાવોને કહું કીર્તીમાં મી
 જોઈ દુઃખ નારડું સમજું પ્રભુને પ્રેમથી નખીનવે
 હવે રસ્તો ખતાવોને વહે શાપલાલ કીર્તીમાં મી

પ્રમ

૭૮

સ્વરાજ્યની સાચી સાખા.

રામ પરભાતીયું.

છોડાને વીરલા સંગ કરીયે હવે આજ સત્યાગ્રહીને
 દુઃખી સઘળા જીવો પોઠે પોઠે રવો કબૂત શીર ઉપરે વાદળાં છે
 હામ ને દામથી નેકી અભીમાનથી સત્યને સંપથી ટેકી યાવો
 ચાંધી ખુલ્લો કહે દેશીઓ તે લહે મંત્ર વંદેમારતરમ છે
 ભારતી ભૂમીમાં જનોતણી બેડીમાં હોંમત કરી સવે ચાલો
 કાનુની કલમો જીવો ખંધુઓ ના રવો આખરે વિજયવાવટો છે
 લડીશું લાડથી સહીશું પ્યારથી માગીશું મુખયકી દે પાછો
 આપો રાજન હવે દુઃખ ઠોને ગમે હિસાબે જે ચોપડે છે
 જોવો ભાખી કહે ભાવથી ભણો તમે સત્યની શાળાઓ જે ખુલી છે
 મધુ પ્રસન્ન થશે દુઃખો દુર થઈ જશે મુખથી હરનીસ જાન ચાલો

નં. ૫

પ્રિય વંદે ડેરી માતા.

(રામ ઠંડા આધસ્કીમ જેવો.)

સુતેલા હિંદના ખાળો હવે તો જીવથી જાગે
 અન્યા મસ્તાન શું પ્યારા હવે તો જીવથી જાગે
 જીવો દુધ ડેરીએ ચાલ્યું ખળ્યું હાથે હાથ માફ
 પોઠારો પ્રેમથી જાણી હવે તો જીવથી જાગે
 નથી દુધ થી જરા મળતાં માતા ઘરમાં લડે ભારી

જુઓ શી થઇ દશા ભારી હવે તો જાંઘથી બગે
 ચંદ્રના લક્ષ્મી તણા લોભે મરે છે દેહના રોજે
 હઠાવે ડાકણી માને હવે તો જાંઘથી બગે
 લાલચમાં તો પડ્યા લપસી દશા આ દેખશે જક્ષી
 ચૂસ્યાં ખુન દેહનાં આજે હવે તો જાંઘથી બગે
 શ્રીમતે મોજથી પીતાં ગરીબો દુઃખમાં મરતા
 દયા દીલમાં જરા લાવી હવે તો જાંઘથી બગે
 બન્યા રોગી તમે છેલા સુતા શું પ્રેમથી લેલા
 તણ આજસ અરે ભાધ હવે તો જાંઘથી બગે
 જુઓ આ દેશમાં ડાકણ વસી છે મોજથી પોતે
 પડ્યા છે કંદમાં આવી હવે તો જાંઘથી બગે
 હવું પૂર્વે ઘણું સસ્તું નથી મળતું જરા આજે
 જરા કંઈ હયાન આપીને હવે તો જાંઘથી બગે
 દુધારા દેશમાં પાક્યા ખરેખર સૌને મન લાગ્યા
 કદર કરશે જરા ધારી હવે તો જાંઘથી બગે
 સુતેલા સોડ તાણીને પોકારે પ્રેમથી મુણ્ણે
 કરે બંધ ડેરીએ બતું હવે તો જાંઘથી બગે
 સુધારાની સીડી આજે લખી મેં દેશને કાજે
 સુધારી બૂલ જોઇ મારી હવે તો જાંઘથી બગે
 દયાળુ દેશીએ મારા દયા દીલમાં જરા લાવો
 કહે ભાધલાલ એ ખ્યારા હવે તો જાંઘથી બગે

(જાગો દેશીઓ જાગો.)

દાસપરે દયા લાવોરે એ રાગ.

દેશપરે દયા લાવોરે દયાળુ બાતા દેશપરે દયા લાવો
 પહેરો ખાદી પ્રીતે પ્યારા ત્રહો ગુણ જ હોય બહુ સારા
 મુઠો મુમ્મત એ ઠાલો ઠાલોરે— દયાળુ
 સાદીન સીદક હયામાં વળગે દુઃખી થઈ બહુ વીરો સળગે
 ભેશો કહું દીલથી અળગે અળગેરે— દયાળુ
 ખાદી ખર્ચે ખુશી થાશે સીદક નથી સદાએ જાશે
 પાછળથી પ્રસ્તાશે પ્રસ્તાશેરે— દયાળુ
 રેંટીઓ રડો તમે જાએ બણતર એનું દેશમાં થાએ
 સુદશન ચક્ર એ ધારી ધારીરે— દયાળુ
 ગાંધીજીએ ગુણ ગાયા તમે સંગે આવો ધાયા
 વિદેશીના વા વાયા વાયારે— દયાળુ
 પટેલનો પોકાર સુણી આ વિદેશી વાપરતા ના આ
 સત્યનો સહયાક છે સમ સમરે— દયાળુ

નં. ૬

અહોનીશ ગાન આ ગાળો.

રામ કવાલી.

ગજવીશું ગજવીશું અમે ભારત ગજવીશું
 સ્વદેશી સાથમાં સમ્પી અમે ભારત ગજવીશું
 જમાવીશું જમાવીશું અમે સૌ સમ્પ જમાવીશું
 મલો હિંદુ મુસલમાનો અમે સૌ સમ્પ જમાવીશું
 ચઢાવીશું ચઢાવીશું મુગટ હિંદને ચઢાવીશું
 હશે જો દેવની મરજી મુગટ હિંદને ચઢાવીશું
 વધાવીશું વધાવીશું અમે ગાંધી વધાવીશું
 ચર્ધ સ્વદેશમાં શુરા અમે ગાંધી વધાવીશું
 ગાંધીશું ગાન ગાંધીના સ્વદેશી વાવટા નીચે
 સેવા સ્વરાજ્યની કરવા અમે હીંમત વધારીશું
 મોહાના શોકતઅલીએ વિજયને વાવટો દેર્યો
 અધ જીમસેન સમ શુરા સ્વદેશી કાયદો વર્યો
 કૃષ્ણામય તમે થજો કૃષ્ણાળ દેવ આ મારા
 દયા ભારત તણી જોસો કૃષ્ણાળ દેવ આ મારા
 અમકતી વીજની માપક પ્રભુ ઉદય તમે કરજો
 કહે ભાઈભાઈ ભાવેથી ખુશીથી ગાન આ પઢજો

નં. ૭

જરા પ્રભુથી ડર તો રાખો !!!

(રાગ) ડરમાં તું દીલસાથ છોકરા-ડરમાં.

કરો શું આવું કામ બંધુઓ કરો શું આવું કામ
 દેશ બગાડ્યો દુઃખે દુખાવ્યો અંધા બન્યા શું આમ—
 છૂપા ઘરમાં ખેસી ખૂલે પીવો તમે શું જામ
 હાથે કરી કુવામાં પડતાં કરે સાલ શું રામ—
 ગરીબ વર્ગ પર ધમકી આપી જીલમ કરો શું આમ
 સત્યાનાશને ખાટલે ચઢતાં રવો બેઠને શામ—
 ઈજ્જતને પોકેટમાં ઘાલી લક્ષ્મી લૂંટાવો આમ
 ભારતનું આ ભવીષ્ય બગાડી ભીડો તમે શું હામ—
 આજકાલ શોખીલા બેતાં શું હું બતાવું હાલ
 પીઠામાં પરભાર્યાં અડતાં નથી ચરમ કે લાજ—
 દેશ હિંદમાં નાહક આવી ધર્યું તમે શું હયાન
 કહો પ્યાલા જઈને પીવામાં પામ્યા ક્યાંથી માન—
 ગેલન ઉપર ગેલન પીતાં બદ્યા દેશનું ભાન
 અવળી મતિના અડખુરો અહીં બન્યા મૂર્ખ નાદાન—
 ગર્થ ગૂમાવી ઘેલા બનતા હાય અભાગી રાજ
 ઈન્ડીયાની પાયમાલી કરવા ધરી હામ શું આજ—
 ઠંડા પોરનાં ગપ્પાં લગાવી હેન્ડ હલાવો આમ
 સ્વર્ગે સઘળું સાથે લેલો પીકું પ્રભુને ધામ—
 પ્યાલા પીતાં વાર વાગશે જવાબ લેશે જ્યારે

લેખ ખતાવે મેખ મારીને યાદ આવશે ત્યારે—
 લખ્યો લેખ અંતરથી મારો સાચવશે કહું યારો
 બાઈલાલ કહે છે ભાવ ખતાવી ખરીદશે એ યારો—

નં. ૮

દુઃખમાં કુમેલી દેવીનું દીલ.

(રાગ જમાનાનો તાલ તખલાનો.)

કયાં છે ભારતના સંતાન અમારું શ્રેય કરનારાં
 નથી કે શું અરે હિંદમાંય અમારું દુઃખ હરનારાં
 હતી મુજ આશ અંતરની ઉછેરીને કીધા મોટા
 થયાં મશગુલ શું શાણા અમારું દુઃખ હરનારાં
 નથી જોતા જરા બન્ધુ પડયું જે દુઃખ બહુ ભારી
 મદદ મુજને કરો પ્યારા અમારું દુઃખ હરનારાં
 મરે છે પુત્રો જે પ્યારા ઉગારો દેનારો મારાં
 ગયા રણમાં ઘણા રખડી અમારું દુઃખ હરનારાં
 ફસાવી મુજને ભારી પ્રિય બન્ધુ સુણો ધારી
 હીંધી કયાં કેદમાં જમી અમારું દુઃખ હરનારાં
 હવાઈં ઝાઝ તો હાલ્યાં તમોએ શું પ્રિય માન્યાં
 પડ્યા અહીં બામ્બના ગોળા અમારું દુઃખ હરનારાં
 સહન સંકટ કરે કયાં જઈ અરે એ બાલુડા મારાં
 કસો કમર તમો બાધ અમારું દુઃખ હરનારાં
 શૂરો મુજ પુત્ર જે પ્યારો એતીલક સોને મન લાગ્યો

સુતેલનિ જમાડયા છે અમારું દુઃખ હરનારાં
 કરીને સંગ ગાંધીમાં દીધી મુજ આશ અંતરમાં
 સુકે શું ધર્મેને આરા અમારું દુઃખ હરનારાં
 દુખે છે નાવ આ ભારે થઇ મસ્તાન શું કરતા
 ખચાવોને હવે તેને અમારું દુઃખ હરનારાં
 નીશાનો તો ચઢાવોને તમારા નાવને માથે
 શુકનો હાથમાં રાખો હમારું દુઃખ હરનારાં
 ફરે આશીશ અહીં મારી સ્વીકારો પ્રેમથી જાણી
 પ્રીય ચક્ષુ ચલાવીને અમારું દુઃખ હરનારાં
 ગુણો દેવીતણા ગાવા પટેલ આ લેખમાં પ્રાચ્ય
 વસે આનંદમાં આવ અમારું દુઃખ હરનારાં

રાગ બગલાની પાંખ જવો.

સફેદ અને સુંદર મગાને ખાદીને પોશાક છે
સ્વરાજ્યની શોભા મહીં પલ્લુ ખાદીને પોશાક છે
ખારીક નજરથી બંધવાં જોશે ગુણો અઠઠળ મહી
સાહે અને સસ્તો વળી આ ખાદીને પોશાક છે
ગરમી બદનને આપતો ચીકણો અને ટકાઉ છે
વિદેશીને હંકારવા આ ખાદીને પોશાક છે
શાટીન અને વાયલેટલું જે દુઃખ કાપે ખંતથી
તેને ગણે ગુણો મહી આ ખાદીને પોશાક છે
પોશાક છે પોશાક છે પોશાક છે આ ખાદીને
ફેન્સી અને ફેશનતણો આ ખાદીને પોશાક છે
સીમ્પલ જીવન ખાદી મહી ગુજરવા હોંમત કરે
કરવા હેવું જીવન હવે આ ખાદીને પોશાક છે
પૂર્વેનું ભારત દેખશે સમજે તમે શાણા થઈ
થતું સુખ અને શાંતિ જુઓ આ ખાદીને પોશાક છે
ભાવે ભણે ભણુતર તમે ભાધલાલ ઠહે છે ભાખીને
ધંધર અગાડી એકલો માગી રહ્યો ઠંધ યાચીને.

પ્રિય વન્દેહની યોગ હોટલે મી. હરમાનદાસ-

(રાગ હન્તરના મારનો).

શુકર તણા આ દીન છે રાત્રી દીસે પુનમ તણી
 ભોજન કરી સંઘ્યાતણું મીસ્તર ગયા હોટલભણી
 ખીસામાં નાણું ખુબ છે મોટર લીધી બાડે કરી
 ભું ભું તણા ભણુકારથી આવી હોટલે તે તો ખડી
 ફેશન તણા પ્રકડ ઊઠયા આહુટ મોટરની ખાહારમાં
 ચટપટ કરી ચાલ્યા ગયા કહું એ હોટલ નીશાનમાં
 સેલ્યુટ કરી સાહેબની સાથે જઈ સેક્રેટેન્ડ કરી
 ગપ્પાં લગાવી બેરથી પોજીશને ખામી કરી
 સાહેબ સાચા આ જુઓ ખીસામાં ખંખ વાગે સદા
 મેટ્રીકથી મન વાળીને મહાલી રજા છે સર્વદા
 હાથે કરી સાહેબથી સેક્રેટેન્ડમાં સામેલ થયા
 ઓર્ડર અપાવ્યો હોંસથી ખીસા ખરાખી તો થયા
 પુરી ખટાટા ડીસ બે ભણ્યાં લીધાં છે ભાવથી
 ધ્યાન આપશે ઓખન્ધુઓ શું થાય છે અહીં આ ઘડી
 ચા ચાટતા ચપણું લઈ પુરી જમે અહીં ઠાઠમાં
 માખી ઘણી ખણખણ કરે પ્રીતે લખું અહીં પાઠમાં
 કૈતક જુઓ આ કારમું ચપણા મહીં મુછો ડુબી
 કુંદરત કરાવે ઠેર શું મીસ્તર તણી આ શી ખુબી
 માખી કરી મુછો પરે હેન્ડને હલાવ્યો બેરથી
 ડગી પડી ડીસ દેખતાં મીસ્તર આં કયા અહીં ફેર્સથી
 કુંદયા અરે કહું બે ઘડી મીસ્તર ઘણા દગમ છે

હની કકડતી જવાળખી મનમાં થયું મુઝાય છે
 અંધી થયા માલીકપરે ડીસ કેંકી દીધી જોરથી
 દુકાન થયા નેતરે કહું માલીક કહે શું ચોરથી
 શું રમું મીસ્ટર અરે ખીલ ડીસનું ચૂકવે. તમે
 પાવન બતાવો આપ શું તતડી રહ્યા શું આ સમે
 ભાપજ થયું મીસ્ટર તણ ખીલ ચૂકવું કોરટ મહી
 ટેમ દેલ ગદ્દા શું કહે હાજયા તણ દીલમાં નહી
 આંખો મીચી ખીલ માગતો ચરમ આવતી તુજને નથી
 જા જા અરે જામ મારતા ખીલ આપવાનો હું નથી
 ગુરસો કરી હોઆ થઇ મીસ્ટર હોડયા છે જોરથી
 સાહેબથી માને કમ વૂરકી રહ્યા મનમાં મથો
 થાંતરી થઇ હોટલ મહી પોલીસ આવી ત્યાં ખડી
 ખેડી નાંખી છે હાથમાં શું થાય છે અહીં આ વડી
 લાય આપવા પોલીસને ખીસાથી નાંચું કાઢતા
 ચોરી થએલી જોધને મનથી થયું વિચારના
 સાહેબજીએ સાફ કયું ખીસું કાપ્યું આ તો જુઓ
 પોલીસ પરાણે લઇ જશે હોટલ જઈ હું તો રહ્યો
 રજુ કીધા કોરટ મહી ઇન્સાફ અરે શો થાય છે
 કાંડર થયો હન્ટર તણો મીસ્ટર થયું મુઝાય છે
 પેસા ડખલ ડીશના કીધા ઇજલ અરે શું થાય છે
 હોટલ તણા લઈ ચડી નામે ખસખી થાય છે
 સુણી અરે આ લેખને પ્રતિજ્ઞા લેશે પ્રેમથી
 સમે ચડી સાચા થઇ કરશે નહિ આનું ફરી
 હાથે કરી મુજ ચિત્રોએ ચા દેવીનું સેવન કયું
 લેખક પટેલ પોતે કહે આ દેશમાં ફાખ શું લઈ.

સાહસેન જયમતે:

વાંચો ! વંચાવો ! !

અને

મિત્ર મંડળમાં ફેલાવો.

લેખકનાં બીજાં લખાણોનાં દશ સેવાનાં પુસ્તકો—

દેશ દર્પણ.....૦—૨—૦

ચંપાની કળી.....૦—૧—૬

ભાઈલાલની ભાંજવડો૦—૧—૬

દેશી ભાઈઓની સેવામાં ઉપર જતાવેલાં બે આનામાં
ટીકીટો બીડી મંજાવી લેવા મહેરબાની કરશો. ટીકીટ વીનાનો
જવાબ મળશે નહિ માટે અજાણથી ટીકીટ ખોડવી.

વળી કમરકસી તૈયાર રહેશો, થોડાજ વખત બાદ નવી-
બુક (રામ ભરોસે) ઉર્ફે સ્વદેશ સેવા નામની બહાર ૨
વાની છે, અને તે ઘણીજ વિનંતી સાથે વાંચવા હક જતાવે
કે થોડું લખ્યું ઘણું માનશો. માટે તૈયાર થઈ રહેશો એ
આશા છે. ઉપર જતાવેલાં પુસ્તકો નીચેના સરનામેથી મળે
માટે લખો:—

કેડ ઓફીસ—ભાઈલાલ દેસાઈભાઈ પટેલ, શાંતિગ્રામ—કરમસા-
આનંદ „ ભાઈલાલ એન્ડ કો. ધી “દામદ” સ્પોર્ટ વર્ક્સ—
વડોદરા.

આનંદ „ ભાઈલાલ દેસાઈભાઈ પટેલ.

મહાધરપુરાની માળીયાચેરી, સુરત.

